

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

2. Ізюмська В., Нікульшина А. (2021). Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*, (34). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>.

3. Кайда І. Цифрова трансформація як ключовий фактор підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-103>.

4. Свистун Л.А., Нечухран К.О., Шустваль Д.О. Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці. *Modern Economics*. 2020. № 21. С. 192-198. [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-30](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-30).

УДК 631.1:657.47:004

Фурманчук Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Білько Анастасія Вікторівна, Лісконог Катерина Володимирівна, студентки

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний етап розвитку аграрного сектору вимагає пошуку нових інструментів підвищення ефективності в умовах цінової нестабільності, кліматичних ризиків та жорсткої конкуренції. Традиційні підходи до управління витратами виявляються недостатніми, тому визначальним фактором стає цифровізація обліково-аналітичних процесів (ERP-системи, хмарні сервіси, штучний інтелект). Саме інтеграція цифрових технологій в управління витратами дозволяє мінімізувати фінансові ризики, що робить її ключовим інструментом забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств та їхнього захисту від зовнішніх загроз.

Існує значний внесок різних науковців у розробку теоретичних та методичних засад і дослідження понять «витрати», «цифровізація витрат» проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених даним проблемам, питання, пов'язані зі створенням ефективного механізму управління витрат в умовах цифровізації залишаються дискусійними та потребують подальшого дослідження.

У сучасних умовах воєнного стану та глобальної економічної нестабільності аграрний сектор України виступає стратегічним фундаментом продовольчої та економічної безпеки держави. Проте, специфічні особливості сільськогосподарського виробництва — сезонність, біологічна трансформація активів, залежність від погоднокліматичних чинників та значне коливання цін на енергоносії й добрива — роблять цей сектор надзвичайно вразливим до внутрішніх та зовнішніх загроз. Традиційні підходи до управління витратами, що ґрунтуються на ретроспективному аналізі та ручній обробці первинних документів, у сучасних реаліях виявляються неефективними [1]. Затримка в отриманні актуальних даних про витрати призводить до неможливості оперативного реагування на відхилення від планових показників, що, як наслідок, підриває фінансову стійкість підприємства. Саме тому цифрова трансформація витрат стає не просто елементом модернізації, а критично важливим інструментом забезпечення економічної безпеки, що дозволяє аграріям оптимізувати споживання ресурсів та підвищити точність калькулювання собівартості.

Технологічна база цифрового управління витратами включає широкий спектр інструментів: від хмарних обчислень та ERP-систем до технологій Big Data та штучного інтелекту. Впровадження ERP-рішень (Enterprise Resource Planning) дозволяє

створити єдиний інформаційний простір, де дані про витрати палива, насіння, добрив та оплату праці консолідується автоматично. Це усуває проблему дублювання інформації та забезпечує керівництво достовірною аналітикою. Особливого значення набуває інтеграція CRM-систем, які допомагають оптимізувати логістичні витрати та витрати на збут, що є критичним для експортоорієнтованих аграрних компаній. Використання штучного інтелекту дає змогу виявляти складні закономірності у структурі витрат, які неможливо помітити при традиційних методах аналізу. Наприклад, AI-алгоритми можуть прогнозувати оптимальний час для закупівлі ресурсів або проведення технічного обслуговування техніки, мінімізуючи ризики простоїв та непередбачуваних витрат [2].

Крім того, перехід до електронного документообігу дозволяє практично нівелювати витрати на паперову бюрократію, архівування та поштові пересилання. Водночас відбувається перерозподіл ресурсів: кошти, що раніше витрачалися на рутинну працю бухгалтерів та обліковців, тепер спрямовуються на IT-інфраструктуру, придбання ліцензій на програмне забезпечення (SaaS, PaaS) та кібербезпеку. Аналіз показує, що хоча на початкових етапах витрати на впровадження цифрових рішень можуть здаватися значними, у довгостроковій перспективі вони забезпечують суттєву економію завдяки підвищенню продуктивності праці та зниженню рівня операційних помилок [3, 4]. Гнучкість та масштабованість хмарних рішень дозволяють підприємствам уникати капітальних інвестицій у власні сервери, що є додатковим фактором фінансової стійкості.

Проте, шлях до повної цифровізації аграрного сектору в Україні супроводжується низкою специфічних бар'єрів. Станом на 2025-2026 р.р спостерігається певний парадокс: за високого рівня цифрової грамотності населення та успішного досвіду використання державних сервісів (таких як «Дія»), реальний рівень автоматизації бізнес-процесів залишається недостатнім. Лише близько 28% українських підприємств активно використовують хмарні технології, що значно нижче за показники країн Європейського Союзу (рисунок 1).

Основними перешкодами впровадження цифровізації є брак фінансових ресурсів для початкових інвестицій, дефіцит кваліфікованих кадрів на стику агрономії та IT, а також побоювання щодо кіберзагроз. Для аграрних підприємств, які оперують великими масивами даних про земельний банк та врожайність, питання захисту інформації стає одним із пріоритетних складників економічної безпеки. Будь-який збій у роботі цифрових систем або витік даних може призвести до критичних втрат, що вимагає розробки комплексних стратегій кіберзахисту. Для подолання цих викликів необхідно здійснювати «покрокове» калькулювання собівартості на кожному етапі технологічного циклу, що дає змогу ідентифікувати центри виникнення збитків ще до завершення виробничого процесу.

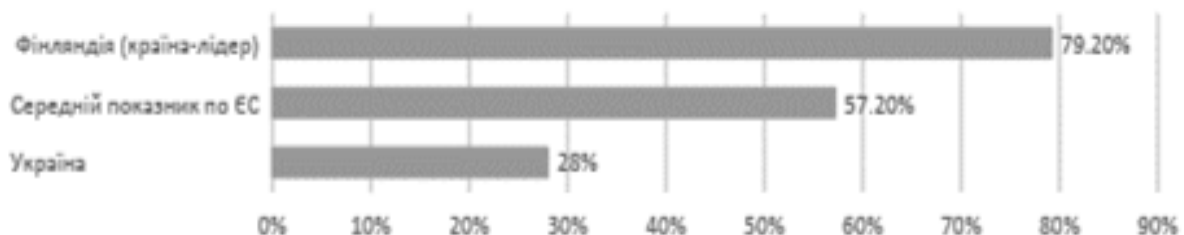

Рис. 1. Рівень впровадження хмарних сервісів. Порівняльна характеристика України та лідерів цифрової трансформації ЄС у 2025-2026 р.р.

Підсумовуючи, слід зазначити, що цифровізація управління витратами – це не просто данина моді на нові технології, а безальтернативний шлях до виживання та розвитку аграрного бізнесу в умовах глобальної конкуренції. Впровадження інноваційних обліково-аналітичних систем дозволяє зміцнити економічну безпеку підприємства через підвищення прозорості фінансових потоків, жорсткий контроль за використанням ресурсів та можливість оперативного маневрування в кризових ситуаціях.

Література

1. Бірюков Є. І., Гарафонова О. І., Худолей В. Ю. Управління витратами аграрного підприємства в умовах цифрових трансформацій. *Economic Synergy*. 2023. № 2. С. 48–61. URL: <https://es.istu.edu.ua/index.php/EconomicSynergy/article/view/110/85>.
2. Рудаченко О., Коненко В., Тараруєв Ю. Аналіз впливу цифрових технологій на розвиток суб'єктів підприємництва. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 334(5). С. 33–39. URL: <https://heraldes.khmnpu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/516/520/>.
3. Котельникова Ю. М., Чумак Г. М., Ворошилова О. І. Управління витратами в умовах цифрової економіки: сучасні моделі та інструменти оптимізації. *Економіка та суспільство*. 2025. №73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5883/5822/>.
4. Онищенко С. В., Маслій О.А., Пантась В. В. Ділова активність бізнесу в Україні: цифрова трансформація та сталий розвиток. *Економіка і регіон*. 2024. № 1 (92). С. 136–146. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3321>.

УДК 336.71:004.056:005.5

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Користова Вікторія Станіславівна, студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: НОРМАТИВНІ ЗМІНИ, КІБЕРРИЗИКИ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ

Сучасна екосистема фінансового сектору зазнає радикальних структурних змін під впливом стрімкої діджиталізації. Традиційні банківські інститути змушені конкурувати або інтегруватися з технологічними компаніями, що формує нову парадигму обслуговування [4; 5]. Водночас ця трансформація вимагає перегляду підходів до безпеки, оскільки цифровізація розширює спектр потенційних вразливостей.

Каталізатором змін на ринку України стало повноцінне запровадження концепції відкритого банкінгу (Open Banking), нормативні вимоги до якого імплементовані Національним банком України на базі Закону України «Про платіжні послуги» [3]. Завдяки відкритим API небанківські надавачі платіжних послуг отримали змогу безпечно взаємодіяти з банківськими рахунками клієнтів.

Ці зміни безпосередньо впливають на внутрішні процеси фінансових установ. Зокрема, виникає потреба в адаптації фінансового обліку (через необхідність капіталізації витрат на розробку та інтеграцію API як нематеріальних активів) та перегляді політики корпоративного бюджетування. Сучасні реалії змушують банки закладати значно більші частки бюджету на IT-інфраструктуру та кіберзахист. Крім того, на тлі зростання загроз активного розвитку набуває страхування кіберризиків (Cyber Insurance) як інструмент фінансового хеджування можливих збитків від зламів.